

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни

**“АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ”**

(“Актуальні питання інтелектуальної власності”)

(для магістрів)

Київ 2017

Підготовлено професором кафедри господарського, трудового права та цивільно-правових дисциплін *В. І. Перцем*.

Затверджено на засіданні кафедри господарського, трудового права та цивільно-правових дисциплін (протокол № 1 від 31.08.17)

Схвалено Вченою радою Навчально – наукового інституту права (протокол № 8 від 31.08.17)

Перець В. І. Навчальна програма дисципліни „Актуальні питання права інтелектуальної власності” («Актуальні питання інтелектуальної власності») (для магістрів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. – 32 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни „Актуальні питання права інтелектуальної власності” («Актуальні питання інтелектуальної власності»), питання для самоконтролю, а також список літератури.

© В. І. Перець, 2017

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2017

© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вивчення студентами дисципліни «Актуальні питання права інтелектуальної власності» («Актуальні питання інтелектуальної власності») передбачено навчальним планом МАУП.

Актуальність дисципліни визначається місцем інтелектуальної складової в економіці України, її значенням для політико-економічної безпеки, авторитету та конкурентоспроможності України у світі.

Нормативною базою навчальної дисципліни є Конституція та закони України, підзаконні нормативно-правові акти, міжнародне законодавство. Методологічною основою стали теоретичні праці у сфері права, економіки, політики, демографії тощо, власні розробки автора щодо місця і перспектив розвитку України в глобалізованому світі.

Мета дисципліни – надати студентам знання не лише про сьогодення права інтелектуальної власності, а й про його найближче майбутнє в Україні і світі через бачення наявних проблем та шляхів їх вирішення. Мета дисципліни конкретизується у її *завданнях*: вивчення загальних положень та окремих об'єктів права інтелектуальної власності, способи її захисту тощо. Беручи до уваги специфіку дисципліни, важливим її завданням є аналіз, обґрунтування теоретичних і проблемних питань, у тому числі з урахуванням макроекономічних та глобалізаційних процесів.

Для реалізації завдань розроблено: тематичний план, зміст дисципліни, питання для самоконтролю та список літератури, які становлять основу отримання студентами системних знань.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати науково-теоретичні, практичні положення та актуальні питання права інтелектуальної власності, основні міжнародно-правові акти, норми Цивільного і Господарського кодексів України, закони та інші нормативно-правові акти, що регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності, порядок їх застосування, необхідність і перспективи

удосконалення, стан і особливості правового захисту майнових та немайнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, судову практику;

Уміти реалізовувати отримані теоретичні знання на практиці, зокрема поширювати їх, здійснювати наукові дослідження певних питань права інтелектуальної власності, юридичне оформлення та захист цих прав, тлумачити та застосовувати норми права та приймати обґрунтовані рішення.

Форми і способи реалізації мети і завдань дисципліни «Актуальні питання права інтелектуальної власності» конкретизуються в Робочій навчальній програмі та інших методичних документах.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

«Актуальні питання права інтелектуальної власності»

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Поняття, сутність та місце права інтелектуальної власності в правовій системі України
1	Поняття, сутність, зміст та місце права інтелектуальної власності в правовій системі України: теоретичні питання та проблеми
2	Проблеми систематизації та адаптації законодавства України про інтелектуальну власність до міжнародних правових норм
	Змістовий модуль II. Проблеми набуття, здійснення та захисту права інтелектуальної власності
3	Підстави набуття і розпорядження правами інтелектуальної власності та система їх захисту
4	Актуальні питання захисту авторського та суміжних прав
5	Актуальні питання права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок та раціоналізаторську пропозицію
6	Актуальні питання права інтелектуальної власності на комерційне найменування, торговельну марку та географічне зазначення
7	Актуальні питання права інтелектуальної власності на комерційну таємницю
8	Актуальні питання права інтелектуальної власності на компонування (топографії) інтегральних мікросхем (ІМС)
9	Актуальні питання права інтелектуальної власності на сорти рослин та породи тварин
10	Актуальні питання права інтелектуальної власності на наукове відкриття
	Разом годин: 90

ЗМІСТ
дисципліни
«Актуальні питання права інтелектуальної власності»

Змістовий модуль I. Поняття, сутність та місце права інтелектуальної власності в правовій системі України

Тема 1. Поняття, сутність, зміст та місце права інтелектуальної власності в правовій системі України: теоретичні питання та проблеми

Поняття та зміст права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності та їх класифікація. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Особисті немайнові і майнові права інтелектуальної власності.

Органи керівництва і контролю у сфері права інтелектуальної власності.

Правова, соціально-економічна та психологічна природа інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність в економічній, науково-технічній, інвестиційній та соціальній політиці держави.

Право інтелектуальної власності як підгалузь цивільного права. Правові інститути права інтелектуальної власності. Актуальні питання права інтелектуальної власності як навчальна дисципліна і наука.

Література [1-3; 9-10; 35; 41; 61]

Тема 2. Проблеми систематизації та адаптації законодавства України про інтелектуальну власність до міжнародних правових норм

Законодавство про інтелектуальну власність та його класифікація. Систематизація законодавства України про інтелектуальну власність.

Перспективи подальшої адаптації законодавства України до міжнародних правових актів.

Міжнародне співробітництво України у сфері інтелектуальної власності: стан та проблеми.

Література [41; 65-67]

Змістовий модуль II. Проблеми набуття, здійснення та захисту права інтелектуальної власності

Тема 3. Актуальні питання набуття і розпорядження правами інтелектуальної власності та система їх захисту

Поняття, класифікація та загальна характеристика підстав набуття права інтелектуальної власності.

Поняття розпорядження правами інтелектуальної власності.

Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії. Договір комерційної субконцесії.

Проблеми набуття та розпорядження правами інтелектуальної власності.

Національна та міжнародна системи захисту прав інтелектуальної власності. Цивільно-правовий захист прав інтелектуальної власності.

Література [35; 61; 65-67]

Тема 4. Актуальні питання авторського права та суміжних прав

Поняття та загальна характеристика авторського права та суміжних прав.

Об'єкти і суб'єкти авторського права та суміжних прав. Особисті немайнові і майнові права суб'єктів авторського права та суміжних прав. Строк дії авторського права та суміжних прав.

Управління авторським та суміжними правами.

Способи захисту авторського та суміжних прав. Судовий захист авторського права та суміжних прав.

Шляхи удосконалення законодавства про авторське право і суміжні права.

Література [1-4; 35; 36; 61; 65; 66; 68; 69]

Тема 5. Актуальні питання права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок та раціоналізаторську пропозицію

Поняття, загальна характеристика та суб'єкти права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок та раціоналізаторську пропозицію. Право промислової власності. Державний контроль і управління у сфері права промислової власності.

Патентоздатність та патентоспроможність. Оформлення патентних прав як основна умова надання правової охорони винаходу, корисній моделі, промислового зразку.

Способи захисту прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, раціоналізаторську пропозицію та їх характеристика.

Актуальні питання застосування законодавства щодо захисту прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, раціоналізаторську пропозицію та промисловий зразок. Судова практика у справах про захист прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок та раціоналізаторську пропозицію.

Література [1-4; 6; 18-23; 61; 65-69]

Тема 6. Актуальні питання права інтелектуальної власності на комерційне найменування, торговельну марку та географічне зазначення

Поняття, загальна характеристика та суб'єкти права інтелектуальної власності на комерційне найменування, торговельну марку та географічне зазначення.

Умови надання захисту права інтелектуальної власності на комерційне найменування, торговельну марку та географічне зазначення. Порядок

реєстрації. Судовий захист права інтелектуальної власності на комерційне найменування, торговельну марку та географічне зазначення.

Стан та шляхи вдосконалення законодавства щодо захисту інтелектуальної власності на комерційне найменування, торговельну марку та географічне зазначення.

Література [2; 3; 5; 24; 28; 29; 35-41; 66; 68]

Тема 7. Актуальні питання права інтелектуальної власності на комерційну таємницю

Поняття, зміст та особливості права власності на комерційну таємницю.

Нормативна база правового інституту «комерційна таємниця» та проблеми її удосконалення. Банківська таємниця.

Кримінально-правові засоби захисту комерційної таємниці. Цивільно та господарсько-правові засоби захисту комерційної таємниці: стан та судова практика.

Проект закону про комерційну таємницю та його обґрунтування.

Література [2; 3; 35; 36; 68; 69]

Тема 8. Актуальні питання права інтелектуальної власності на компонування (топографії) інтегральних мікросхем (ІМС)

Поняття та характерні ознаки компонування ІМС. Суб'єкти права інтелектуальної власності на компонування ІМС, їх особисті немайнові та майнові права автора.

Реєстрація компонування ІМС як передумова захисту прав суб'єктів інтелектуальної власності на компонування (топографію) ІМС. Судовий захист права інтелектуальної власності на компонування (топографію) ІМС.

Проблеми удосконалення законодавства про право інтелектуальної власності на компонування ІМС.

Література [2; 3; 12; 14; 29; 51; 54; 66; 67]

Тема 9. Актуальні питання права інтелектуальної власності на сорти рослин та породи тварин

Поняття, суб'єкти, умови та порядок набуття прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Державна реєстрація сорту рослин та породи тварин як передумова захисту права інтелектуальної власності автора.

Судовий захист права інтелектуальної власності на сорти рослин. Особливості захисту права інтелектуальної власності на породи тварин.

Проблеми удосконалення законодавства про інтелектуальну власність на сорти рослин та породи тварин.

Література [2; 3; 29; 31; 33; 52; 53; 65-69]

Тема 10. Актуальні питання права інтелектуальної власності на наукове відкриття

Поняття, ознаки та суб'єкти наукового відкриття. Проблема визначення новизни, вирогідності та фундаментальності положень, які заявлені науковим відкриттям.

Судовий захист прав на наукове відкриття. Удосконалення законодавства України про охорону прав на наукові відкриття.

Література [2; 3; 9; 27; 32; 35; 36; 61;66]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота повинна мати таку структуру:

1. Вступ (обсягом до двох сторінок), де обґрунтовується актуальність обраної теми, ступінь її вивчення, визначаються питання, які вимагають вирішення. Вказується об'єкт, предмет і методологічна основа дослідження, характеризуються джерела одержання інформації.

2. Основна частина, що містить мінімум два розділи. У першому розділі слід розкрити теоретичні і методологічні положення з обраної теми дослідження, розглянути і проаналізувати різні точки зору, висловити своє ставлення до розглянутих питань і схарактеризувати об'єкт дослідження. В інших розділах передбачається аналіз і обґрунтування тенденцій розвитку і шляхів вирішення наявних проблем. Кожен із розділів, залежно від обсягу викладеного матеріалу, може складатися з підрозділів.

3. Висновок, в якому стисло (обсягом до двох сторінок) дати і обґрунтувати пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства або теоретичних положень за темою контрольної роботи.

4. Список використаних у контрольній роботі джерел повинен включати: нормативно-правові акти (Конституцію, закони України, підзаконні акти); наукові праці (монографії, брошури, статті тощо); статті в періодичних виданнях (журналах, газетах, збірниках); інші фактичні матеріали. Всі джерела розміщують в алфавітному порядку згідно з чинними стандартами бібліографічного опису.

Обсяг роботи загалом – не більше 10-12 сторінок формату А4.

Титульний аркуш має бути оформивши належним чином – треба підписати роботу, вказавши дату виконання, і в зазначений термін подати на перевірку.

Вибір теми здійснюється відповідно до останньої цифри номера залікової книжки студента і відповідною відміткою на титульному аркуші контрольної роботи. Наприклад, якщо остання цифра цього номера “0” – обирається тема № 10, № 20 або № 30.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Історія становлення та розвитку правової охорони результатів інтелектуальної власності в Україні та у світі.
2. Загальна характеристика основних теорій у сфері права інтелектуальної власності.

3. Поняття та зміст права інтелектуальної власності.
4. Поняття та види прав інтелектуальної власності.
5. Право інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні.
6. Результати творчої діяльності як об'єкти правовідносин у сфері інтелектуальної власності.
7. Джерела права інтелектуальної власності.
8. Нормативно-правові акти як джерела права інтелектуальної власності
9. Види джерел права інтелектуальної власності.
10. Обмеження права інтелектуальної власності.
11. Загальна характеристика міжнародно-правових актів про інтелектуальну власність.
12. Первинні та вторинні суб'єкти авторського права.
13. Поняття співавторства та його види.
14. Нероздільне співавторство.
15. Категорія "автор" (творець) у праві інтелектуальної власності.
16. Особисті немайнові та майнові права автора: поняття, ознаки та види.
17. Набуття авторського права на твір.
18. Охорона прав автора.
19. Винахід і права на нього.
20. Відповідальність за порушення авторських прав.
21. Правове становище роботодавців як суб'єктів права інтелектуальної власності. Держава як володілець прав інтелектуальної власності.
22. Взаємини автора і користувача, автора і суспільства.
23. Майнові права автора твору.
24. Організації колективного управління майновими правами авторів.
25. Передача майнових авторських прав іншій фізичній чи юридичній особі.
26. Особисті немайнові права автора.
27. Поняття, ознаки та сутність об'єктів права інтелектуальної власності.
28. Ознаки охороноспроможності об'єктів права інтелектуальної власності.

29. Літературні та художні твори як об'єкти права інтелектуальної власності: загальна характеристика.
30. Комп'ютерні програми, компіляції даних (бази даних), компонування (топографії) інтегральних мікросхем як об'єкти права інтелектуальної власності.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Творчість та інтелектуальна діяльність людини.
3. Промислова власність і авторське право.
4. Зміст права інтелектуальної власності.
5. Види об'єктів права інтелектуальної власності.
6. Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності.
7. Суб'єкти права інтелектуальної власності та їх класифікація.
8. Особисті немайнові права інтелектуальної власності.
9. Майнові права інтелектуальної власності.
10. Органи керівництва і контролю у сфері інтелектуальної власності.
11. Громадські організації у сфері інтелектуальної власності та їх функції.
12. Міжнародні організації у сфері інтелектуальної власності.
13. Інтелектуальна власність як правова, соціально-економічна та психологічна категорія.
14. Місце інтелектуальної власності в економічній, науково-технічній, інвестиційній та соціальній політиці держави.
15. Право інтелектуальної власності як підгалузь цивільного права.
16. Правові інститути права інтелектуальної власності.
17. «Актуальні питання права інтелектуальної власності» як навчальна дисципліна.
18. Основні поняття навчальної дисципліни «Актуальні питання права інтелектуальної власності».

19. Співвідношення навчальних дисциплін «Актуальні питання права інтелектуальної власності» і «Право інтелектуальної власності».
20. «Актуальні питання права інтелектуальної власності» як наука, завдання і можливості студентів МАУП у її розвитку.
21. Система законодавства України про інтелектуальну власність.
22. Конституційне регулювання права інтелектуальної власності в Україні.
23. Міжнародні конвенції і договори у сфері інтелектуальної власності.
24. Відмінності у визначенні об'єктів права інтелектуальної власності в міжнародних конвенціях та законодавстві України.
25. Актуальні питання систематизації законодавства про інтелектуальну власність.
26. Проблема кодифікації законодавства про інтелектуальну власність.
27. Адаптація законодавства України про інтелектуальну власність до міжнародних правових актів: стан і перспективи.
28. Актуальні питання міжнародного співробітництва України у сфері інтелектуальної власності.
29. Поняття та загальна характеристика підстав набуття права інтелектуальної власності.
30. Розпорядження правами інтелектуальної власності .
31. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності.
32. Ліцензійний договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
33. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
34. Договір комерційної концесії.
35. Договір комерційної субконцесії.
36. Національна та міжнародна система захисту прав інтелектуальної власності.
37. Цивільно-правовий захист прав інтелектуальної власності.

38. Поняття, нормативна база та загальна характеристика авторського права і суміжних прав.
39. Об'єкти авторського права та суміжних прав.
40. Суб'єкти авторського права та суміжних прав.
41. Особисті немайнові та майнові права суб'єктів авторського права.
42. Особисті немайнові та майнові права суб'єктів суміжних прав.
43. Управління авторським правом та суміжними права.
44. Способи захисту авторського права та суміжних прав.
45. Судовий захист авторського права та суміжних прав.
46. Шляхи удосконалення законодавства про авторське право та суміжні права.
47. Поняття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, розмисловий зразок та раціоналізаторську пропозицію.
48. Умови патентоздатності винаходу, корисної моделі.
49. Умови патентоспроможності промислового зразку.
50. Суб'єкти права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, раціоналізаторську пропозицію.
51. Оформлення патентних прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
52. Способи захисту прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, раціоналізаторську пропозицію.
53. Нормативно-правова база регулювання відносин у сфері комерційного найменування.
54. Ознаки та функції комерційного найменування.
55. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування.
56. Момент виникнення права на комерційне найменування.
57. Захист на комерційне найменування.
58. Поняття торговельної марки (знаку для товарів та послуг).
59. Суб'єкти права на торговельну марку.

60. Умови надання чи ненадання захисту права інтелектуальної власності на торговельну марку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України від 28.06.96 р. // Відом. Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.03 р. // Відом. Верховної Ради України. - 2003. - № 40-44. - Ст. 356.
3. Господарський кодекс України від 16.01.03 р. // Відом. Верховної Ради України. - 2003. - № 18-22. - Ст. 144.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.01 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 25-26. - Ст. 131.
5. Закон України «Про авторське право і суміжні права» // Відом. Верховної Ради України. - 1994. - № 13. - Ст. 64.
6. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової)шкоди Постанова Верховного суду України від 31.03.95 р. № 4.
7. Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України щодо охорони інтелектуальної власності: Закон України від 28.02.95 р. № 75/95-ВР.
8. Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.11.94 р. № 784.
9. Про порядок введення в дію Закону України "Про авторське право і суміжні права": Постанова Верховної Ради України від 23.12.93 р. № 3793-ХІІ.

10. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12.93 р. № 3759-ХІІ.
11. Про власність: Закон України від 07.02.91 р. № 697-ХІІ.
12. Про нормативно-правові акти, що регулюють питання, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності. Вищий господарський суд; Лист від 08.10.03 р. № 01-8/1199.
13. Щодо стягнення компенсації за порушення авторських прав Вищий господарський суд; Постанова від 30.09.03 р.
14. Про внесення змін до Порядку обліку організацій колективного управління та здійснення нагляду за їх діяльністю МОН України: Наказ від 04.08.03 р. № 524. Зареєстровано: Мін'юст України від 20.08.03 р. № 731/8052.
15. Про затвердження Порядку визначення уповноважених організацій, які здійснюватимуть збирання і розподіл між суб'єктами авторського права і (або) суміжних прав коштів від відрахувань (відсотків) виробниками та імпортерами обладнання і матеріальних носіїв, із застосуванням яких у домашніх умовах можна здійснити відтворення творів і виконань, зафіксованих у фонограмах і (або) відеограмах МОН України; Наказ, Порядок, Форма типового документа від 25.07.03 р. № 503 Зареєстровано: Мін'юст України від 15.08.03 р. № 717/8038.
16. Про затвердження Положення про порядок ліцензування телерадіомовлення. Нацрада телерадіомовлення; Рішення, Положення від 07.07.03 р. №938 Зареєстровано: Мін'юст України від 04.08.03 р. № 673/7994.
17. Про розмір відрахувань, що сплачуються виробниками та імпортерами обладнання і матеріальних носіїв, із застосуванням яких у домашніх умовах можна здійснити відтворення творів і виконань, зафіксованих у фонограмах і (або) відеорамах: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.03 р. № 992.

18. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правової охорони інтелектуальної власності Закон України від 22.05.03 р. № 850-ІУ.
19. Про затвердження Порядку визначення уповноважених організацій колективного управління МОН України; Наказ, Порядок, Форма типового документа від 21.05.03 р. № 309. Зареєстровано: Мін'юст України від 04.06.03 р. № 437/7758.
20. Про затвердження Порядку обліку організацій колективного управління та здійснення нагляду за їх діяльністю МОН України; Наказ, Порядок, Форма типового документа від 21.05.03 р. № 31. Зареєстровано: Мін'юст України від 04.06.03 р. № 436/7757.
21. Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні Закон України від 06.03.03 р. № 601-ІV.
22. Про затвердження Порядку контролю за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва дисків для лазерних систем зчитування, матриць.
23. Держкомпідприємництво, МОН України; Наказ, Порядок, Форма від 21.02.03 р. № 12/93. Зареєстровано: Мін'юст України від 17.03.03 № 211/7532.
24. Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав Кабінет Міністрів України; Постанова, Перелік, Ставки від 18.01.03 р. № 72.
25. Про затвердження розміру, порядку та умов виплати винагороди (роялті) за комерційне використання опублікованих з комерційною метою фонограм, відеограм, їх примірників та зафіксованих у них виконань. Кабінет Міністрів України; Постанова, Умови, Порядок від 18.01.03 р. № 71.
26. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва дисків для лазерних систем зчитування

- Держкомпідприємництво, МОН України; Наказ, Умови від 03.07.02 р. № 71/382 Зареєстровано: Мін'юст України від 17.07.02 р. № 589/6877.
27. Про затвердження Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Державної служби інтелектуальної власності. Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 17.05.02 р. № 674.
28. Про затвердження Інструкції про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України Мінкультури України; Наказ, Інструкція від 22.04.02 р. № 258 Зареєстровано: Мін'юст України від 09.07.02 р. № 571/6859.
29. Про Порядок виплати авторської винагороди за передачу виключних майнових прав на фільм і його використання, що створюється за державним замовленням Міністерства культури і мистецтв України. Наказ, Порядок від 03.04.02 р. № 203 Зареєстровано: Мін'юст України від 07.05.02 р. № 413/6701.
30. Про затвердження Порядку обліку організацій колективного управління МОН України; Наказ, Порядок від 08.02.02 р. № 81 Зареєстровано: Мін'юст України від 14.03.02 р. № 253/6541.
31. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування Закон України від 17.01.02 р. № 2953-III.
32. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок від 27.12.01 р. № 1756.
33. Про затвердження Тимчасового положення про мінімальні ставки гонорару та авторської винагороди за фільми, що створюються за державним замовленням на кіностудіях України. Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 26.09.01 р. 1252.

34. Про затвердження Порядку використання і здійснення контролю за дотриманням прав на об'єкти інтелектуальної власності в процесі виробництва, експорту та імпорту дисків для лазерних систем зчитування Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок від 07.09.01 р. 1149.
35. Про внесення змін до Закону України "Про авторське право і суміжні права": Закон України від 11.07.01 р. № 2627-ІІ.
36. Про затвердження Положення про веб-сайт Верховної Ради України у глобальній інформаційній мережі Інтернет. Голова Верховної Ради; Розпорядження, Положення від 24.05.01 р. № 462.
37. Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності МОН України; Наказ, Положення від 07.11.2000 р. № 522 Зареєстровано: Мін'юст України від 26.12.2000 р. № 946/5167.
38. Про стягнення компенсації з видавництва за порушення авторських прав. Вищий арбітражний суд; Рішення від 01.11.2000 р.
39. Про затвердження положень з питань розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних. Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення, Перелік від 13.10.2000 р. № 1555.
40. Про питання захисту авторських прав в Інтернеті. Вищий арбітражний суд; Постанова від 05.06.2000 р. № 04-1/5-7/82.
41. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних Закон України від 23.03.2000 р. № 1587-ІІІ.
42. Про затвердження Порядку проведення архітектурних та містобудівних конкурсів. Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок від 25.11.99 р. № 2137.
43. Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про кінематографію": Закон України від 16.07.99 р. № 998-ХІУ.

44. Про приєднання України до Конвенції про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм від 29.10.71 р. Закон України від 15.06.99 р. № 738-ХІУ.
45. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.99 р. № 687-ХІУ.
46. Щодо виплат за використання авторських та суміжних прав: Лист Національного банку України від 04.03.98 р. № 13-135/413-1626.
47. Про кінематографію: Закон України від 13.01.98 р. № 9/98-ВР.
48. Про професійних творчих працівників та творчі спілки: Закон України від 07.10.97 р. № 554/97-ВР.
49. Про затвердження Положення про авторське право в картографії Укргеодезкартоірафія, ДААСП України; Наказ, Положення від 26.08.97 р. №85/41. Зареєстровано: Мін'юст України від 24.09.97 р. №422/2226. Про видавничу справу Закон України від 05.06.97 р. № 318/97-ВР.
50. Про затвердження Положення про порядок розпорядження картографічною інформацією. Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 25.03.97 р. № 269.
51. Про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.95 р. № 532. Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Паризького акта від 24 липня 1971 р., зміненого 2 жовтня 1979 р.) Закон України від 31.05.95 р. № 189/95-ВР.
52. Про внесення змін до Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.06 р. № 711.
53. Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав Вищий господарський суд; Лист від 17.04.06 р. № 01-8/846.
54. Про театри і театральну справу: Закон України від 31.05.05 р. № 2605-1V.

55. Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав Вищий господарський суд; Лист від 06.05.05 р. № 01-8/784.
56. Щодо реєстрації авторського права Лист Міністерства юстиції України від 11.03.05 р. № 19-24-27.
57. Про стягнення компенсації за порушення авторського права. Вищий господарський суд; Постанова від 11.05.04 р.
58. Про затвердження Положення про Державну службу інтелектуальної власності України Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 19.11.14 р. № 658.
59. Про застосування судами законодавства про судові витрати у цивільних справах. Вищий спеціалізований суд; Постанова від 17.10.14 р. № 10.
60. Про внесення змін до Закону України "Про видавничу справу" Закон України від 01.07.14 р. № 1554-УІ.
61. Ухвала Конституційного Суду України про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням товариства з обмеженою відповідальністю "ПАРАД МЕДІА" щодо офіційного тлумачення положень статей 40, 43 Закону України "Про авторське право і суміжні права" від 17.04.14 р. № 53-у/2014.
62. Ухвала Конституційного Суду України про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянина Дондюка Максима Юрійовича щодо офіційного тлумачення положень пункту 4 частини першої статті 21 Закону України "Про авторське право і суміжні права" від 21.01.14 р. № 5-у/2014.
63. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України). Вищий господарський суд; Лист від 19.11.13 р. № 01-06/1658/2013.

64. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності. Вищий господарський суд; Постанова від 17.10.12 р. № 12.
65. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів, Державного комітету телебачення радіомовлення України: Закон України від 16.10.12 р. № 5460-VI.
66. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України Закон України від 13.04.12 р. № 4652-VI.
67. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України). Вищий господарський суд; Лист від 04.04.12 р. № 01-06/417/2012.
68. Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності Вищий господарський суд; Постанова від 23.03.12 р. № 5.
69. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Стріхаря Володимира Васильовича щодо офіційного тлумачення положень статті 233 Кодексу законів про працю України у взаємозв'язку з положеннями статей 117, 237-1 цього кодексу Рішення Конституційного суду України від 22.02.12 р. № 4-рп/2012.
70. Щодо поняття "роялті" Мін'юст України; Лист, Витяг від 05.05.11 р. Хе 289-0-2-11-81
71. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.11 р. № 2939-VI.

72. Ухвала Конституційного Суду України про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянина Лі Артура Костянтиновича щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 36 Конституції України, статей 1, 49 Закону України "Про авторське право і суміжні права", статті 14 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" від 12.01.11 р. № 1-у/2011.
73. Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти промислової власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України). Вищий господарський суд; Лист від 15.07.10 р. № 01-08/415.
74. Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав: Постанова Верховного суду України від 04.06.10 р. № 5.
75. Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України). Вищий господарський суд; Лист від 31.05.10 р. № 01-08/322.
76. Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України). Вищий господарський суд; Лист від 30.06.09 р. № 01-08/411/1.
77. Про стягнення компенсації за порушення виключних майнових авторських прав. Вищий господарський суд; Постанова від 21.04.09 р. № 20/194.
78. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р.
79. Про заборону дій, що порушують авторське право, стягнення 9 250 000 грн. компенсації та визнання недійсним договору від 02.08.02 р.

№ 01/08-02 Вищий господарський суд; Постанова від 01.07.08 р. № 39/418пд.

80. Про стягнення компенсації за порушення майнових авторських прав Вищий господарський суд; Постанова від 01.07.08 р. № 21/553.
81. Про стягнення компенсації за порушення авторських прав та заборону використання музичних творів без виплати авторської винагороди Вищий господарський суд; Постанова від 01.07.08 р. № 39/26167-39/346.
82. Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності. Вищий господарський суд; Лист від 27.06.08 р. № 01-8/383/1.
83. Про практику застосування господарськими судами законодавства про рекламу. Вищий господарський суд; Лист від 04.04.08 р. № 01-8/205.
84. Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності Вищий господарський суд; Лист від 14.12.07 р. № 01-8/974.
85. Про Рекомендації парламентських слухань "Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та гіравозастосування". Верховна Рада України; Постанова, Рекомендації від 27.06.07 р. № 1243-У.
86. Про припинення дій, які порушують авторські права та стягнення компенсації за порушення майнових авторських прав. Вищий господарський суд; Постанова, Справа від 29.05.07 р. № 20/434.
87. Про припинення дій, що порушують право Вищий господарський суд; Постанова, Справа від 22.05.07 р. № 32/185пн.

ДОДАТКОВА

88. Найробський договір про охорону олімпійського символу прийнятий в Найробі 26 вересня 1981 р.
89. *Андрощук Г., Крайнев П., Кавасс И.* Право інтелектуальної собствениости; торговые аспекти. - К.: ІнЮре, 2010. - 162 с.

90. Бромберг Г. В. Интеллектуальная собственность. Основной курс: учеб. пособие. - М.: Приор-издат, 2009. - 464 с.
91. *Галянтич М. К.* Промислова власність: правові засоби охорони та захисту. - К.: Акад. правових наук України; НДІ приватного права та підприємництва, 2009 - 256 с.
92. *Гришаев С. П.* Интеллектуальная собственность: учеб. пособие. - М.: Юристь, 2010. - 238 с.
93. *Дахно І. І.* Право інтелектуальної власності: навч. посіб.: Вид. 2-ге, переробл. і допов. - К.: Центр навч. л-ри, 2008. - 278 с.
94. *Доліненко Л. О., Доліненко В. О., Сарновська С. О.* Цивільне право України: навч. посіб. - К.: Кондор, 2011. - 356 с.
95. *Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В.* Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. - К.: Юрінком Інтер, 2011. - 511 с.
96. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика: наук.-практ. вид.: у 4 т. / [за заг. ред. О. Д. Святоцького]. - К.: Вид. дім «ІнЮре», 2011.
97. *Макода В. Є.* Правова охорона промислових зразків в Україні. - К.: УАБ, 2010.- 172 с.
98. *Мельник О. М.* Правова охорона знаків для товарів і послуг в Україні: цивільно-правовий аспект. - Ірпінь, 2010. - 135 с.
99. *Мельник О. М.* Проблеми охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в Україні. – Х., 2008. - 362 с.
100. *Минков А.* Международная охрана интеллектуальной собственности. - СПб: ГИТЕР, 2011. - 719 с.
101. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / [за ред. В. М. Коссака]. - К.: Істина, 2011. - 976 с.
102. Основи інтелектуальної власності - Всесвітня Організація Інтелектуальної Власності. - К.: ІнЮре, 2011. - 578 с.
103. Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні / Підпригора О. А., Святоцький О. Д. (заг. ред.). - К.: ІнЮре, 2008. - 236 с.

104. Охорона інтелектуальної власності в Україні / Довгий С. О., Жаров В. О., Зайчук В. О. та ін. - К.: Форум, 2011. - 319 с.
105. Оценка интеллектуальной собственности: учеб. пособие / [под ред. С. А. Смирнова]. - М.: Финансы и статистика, 2009. - 352 с.
106. *Петров В. Л., Святоцкий О. Д.* Охрана промышленной собственности в Украине. - К.: ІнЮре, 2009. - 428 с.
107. *Підопригора О. Л., Підопригора О. О.* Право інтелектуальної власності України. - К.: Юрінком-Інтер, 2011. - 334 с.
108. Право інтелектуальної власності / [Підопригора О. А., Святоцький О. Д.]. – 2-ге вид. - К.: ІнЮре, 2010. - С. 670.
109. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / [за ред. Ю. М. Капіци: Кол. авторів: Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, В. П. Воробйов та ін.]. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. - 1104 с.
110. *Харитонов С. О., Дрішдюк А. І., Капітенко О. М.* та ін. Цивільне право України (в запитаннях та відповідях): навч. посіб. - Вид. 3-тє, переробл. та допов. - Х.: ТОВ «Одіссей», 2010. - 576 с.
111. *Харитонов С. О., Саніахметова Н. О.* Цивільне право України: Підручник. - К.: Істина, 2011. - 776 с.
112. Цивільне право України: Академічний курс: підручник: у 2 т. / [за заг. ред. Я. М. Шевченко]. - К.: ІнЮре, 2011.
113. Цивільне право України: підручник: у 2 т. – т. 1 / [В. І. Борисова, Л. М. Баранова, І. В. Жилінкова та ін.]; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. - К.: Юрінком Інтер, 2011. - 480 с..
114. Цивільне право України: підручник: У 2х кн. / [О. В. Дзера, Д. В. Боброва, А. С. Довгарт та ін.]; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. - 2-ге вид., допов. і перероб. - К.: Юрінком Інтер, 2010. - Кн. 1. - 736 с.
115. Цивільний кодекс України: наук.-практ. комент. в 2-х т. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. - Т. К - К.: Юрінком Інтер, 2011.- 832 с.

116. Цивільний Кодекс України: наук.-практ. комент. / [за ред. розробників проекту Цивільного Кодексу України]. - К.: Істина, 2008. - 928 с.
117. Цивільний Кодекс України: наук.-практ. комент.: у 2 ч. / за заг. ред. Шевченко Я. М. - К.: ІнЮре, 2011. - Ч. 1. - 692 с.
118. Ярема А. Г., Карабань В. Я., Кривенко В. В., Романь В. Г. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України. - К.: АСК, 2011. - Т. II «Право інтелектуальної власності. Zobов'язальне право». - 624 с.

Додаткова література

119. Азбука авторського права. - М., ЮНЕСКО, 2010.
120. Антимонов Б. С., Флейшиц Е. А. Авторское право. - М.: Госюриздат, 2011. - 279 с.
121. Андрущук Г. О. Інтелектуальна власність у науково-технічній сфері: методи та принципи вартісної оцінки / Г. О. Андрущук, С. А. Давимука; НДІ інтелект, власності НАПН України, Ін-т регіон, дослідж. НАН України. – К.: Парламент. вид-во, 2014. – 302 с.
122. Асаул А. М. Інтелектуальна власність в імперативах інноваційної економіки: системний аналіз / [Асаул А. М., Войнаренко М. П., Пономарьова Н. А.]; за наук. ред. М. П. Войнаренка. — Хмельницький : ХНУ, 2013. — 174 с.
123. Асфандиаров Б. М., Казанцев В. И. Право интеллектуальной собственности: учеб. метод. пособие. - М.: Экзамен, 2011. - 158 с.
124. Бурячок В. Л. Інтелектуальна власність у сфері інформаційної безпеки : підручник / [В. Л. Бурячок, С. В. Голюпа, В. О. Хорошко]; за ред. В. О. Хорошка; М-во освіти і науки України, Над. авіац. ун-т, Держ. ун-т телекомунікацій. - Вид. 2-ге, допов. і переробл. – К.: Задруга, 2014. - 177 с.
125. Васильковский Е. В. Учебник гражданского права. - М.: Статут, 2011. - 382 с. (Классика российской цивилистики.)

126. *Вишневецкий Л. М., Иванов Б. И., Левин Л. Г.* Формула приоритета. Возникновение и развитие авторского права. - Л.: Наука, 2009. - 203 с.
127. Гражданское право: в 4 т. – Т. 2. / [под ред. Е. А. Суханова]. - 3-е изд. перераб. и доп. - М.: Волтерс Клувер, 2009. - 496 с.
128. *Демченко Т. С.* Охорона товарних знаків (порівняльно-правовий аналіз): монографія. - К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2010. - 184 с.
129. *Дозорцев В. А.* Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации. - М.: Статут, 2010. - 415 с.
130. Економіка інтелектуальної власності : наук. методи, матеріали для підгот. докторантів, аспірантів і магістрів за напрямом "Інтелектуальна власність" / [Л. С. Шевченко та ін.]; за ред. Л. С. Шевченко; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Х.: Право, 2015. - 119 с.
131. Интеллектуальная собственность в Украине: проблемы теории та практики: Зб. наук. ст. / Шемшученко Ю. С., Бошицкий Ю. Л. (заг. ред.); Міжнар. центр правових проблем інтелектуальної власності при Ін-ті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Ужгород. держ. ін-т інформатики, економіки і права. - К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. - 424 с.
132. *Идрис К.* Интеллектуальная собственность - мощный инструмент экономического роста. - М.: Всемирная Организация Интеллектуальной Собственности, 2010. - 450 с.
133. *Иоффе О. С.* Гражданское право: Избранные труды. - М.: Статут, 2010. - 777 с.
134. *Иванюк О. В., Литвинчук І. Л.* Інтелектуальна власність : навч.-наоч. посіб. - Житомир : В. Б. Котвицький, 2014.
135. Інтелектуальна власність: навч. посіб. / [Р. Ю. Кожушко, М. В. Колосніченко, І. П. Остапчук, М. С. Винничук]; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К. : КНУТД, 2014. — 107 с.

136. Інноваційна економіка, інтелектуальна власність та трансфер технологій: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. (16-18 квіт. 2014 р.).
137. *Калягин В. О.* Интеллектуальная собственность (Исключительные права). - М.: Изд-во НОРМА, 2011. - 480 с.
138. *Кашинцева О. Ю.* Правова охорона знаків для товарів і послуг в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. – К., 2010. - 20 с.
139. *Кохановська О. В.* Правове регулювання у сфері інформаційних відносин: монографія. - К.: Нац. акад. внутр. справ України, 2009. - 212 с.
140. Книга та авторське право, інтелектуальна власність в Україні: досвід, законодавство, проблеми, перспективи: бібліогр. покажч. / Івано-Франків. обл. універ. наук. б-ка ім. І. Франка, Центр електрон. засобів інформ.; [уклад.: І. Фагафутдінова]. - Івано-Франківськ: Івано-Франків. ОУНБ ім. І. Франка, 2014. - 12 с.
141. *Крайнев П.* Интеллектуальная экономика. Управление промышленной собственностью. - К.: ІнЮре, 2011. - 448 с.
142. *Кривунь В. С., Корчак О. С.* Интеллектуальная собственность : практикум - Краматорск : ДДМА, 2012.
143. *Кузьмін О. Є., Сай Л. П., Пишик-Ковальська О. О.* Интеллектуальная собственность: прикладний аспект : навч. посіб. / М-во освіти і науки України. — Л. : Растр-7, 2014. — 170 с
144. *Ланач В. А.* Система объектов гражданских прав: Теория и судебная практика. - СПб: Юрид. центр, 2011. - 544 с.
145. *Линет О.* Приобретение и продажа авторских прав на литературные произведения. - М.: Аспект Пресс, 2010. - 215 с.
146. *Липчик Д.* Авторское право и смежные права. - М.: Ладомир, Изд-во ЮНЕСКО, 2010. - 788 с.
147. *Матвійчук В. К., Чугасенко Ю. О., Савенков О. І.* Інтелектуальна власність як джерело інноваційного розвитку національного господарства / Нац. акад. упр. - К. : Нац. акад. упр., 2013. - 463 с.

148. *Мэггс П. Б., Сергеев А. П.* Интеллектуальная собственность. - М.: Юрист, 2011. - 400 с.
149. *Пастухов О. М.* Авторське право в Інтернеті. - К.: Школа, 2008. - 144 с.
150. *Пиленко А. А.* Право изобретателя. - М.: Статут, 2008. - 688 с. (Классика российской цивилистики).
151. *Победоносцев К. П.* Курс гражданского права. Первая часть: Вотчиние права. - М.: Статут, 2011. - 800 с.
152. *Покровский И. А.* Основные проблемы гражданского права. - М.: Статут, 2011. - 354 с.
153. *Попова И. В.* Авторское право и смежные права / [под. ред. Чигира В. Ф.]. - Минск: Амалфея, 2010. - 448 с.
154. *Право собственности в Украине* / [под ред. Шевченко Я. Н.]. - К.: Блиц-Информ, 2010. - 320 с.
155. *Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони: зб. наук. ст.* / [під ред. Шемшученка Ю. С., Бошицького Ю. Л.]. - К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького ПАН України, 2011. - 548 с.
156. *Ромашок О. І.* Интеллектуальна власність : навч. посіб. для студ. екон. спец. / О. І. Романюк; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. прав. і загальнонаук. дисциплін. — Донецьк : ДонНУЕТ, 2012. — 268 с.
157. *Сергеев А. П.* Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации: учебник. - 2-е изд. - М.: Проспект, 2011. - 752 с.
158. *Сергеев А. П., Толстой Ю. К.* Гражданское право. – Т. 3. – 2-ге изд. - М.: ПБОЮЛ Л. В. Рожников, 2009. - 624 с.
159. *Цибульов Г. М., Чеботарьов В. П., Зінов В. Г., Суїні Ю.* Управління інтелектуальною власністю: монографія. - К.: К.І.С., 2009. - 448 с.
160. *Хрідочкін А. В., Леонова О. В.* Интеллектуальна власність : навч. посіб. Дніпропетр. гуманіт. ун-т. - Вид. 2-ге, допов. і виправ. - Д. : ДГУ, 2014. - 379 с.

161. *Шершеневич Г. Ф.* Авторское право на литературные произведения. - Казань, 2011. - 313 с.
162. *Шшика Р. Б.* Охорона права інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект: Монографія. - Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2011. - 368 с.
163. *Ястремська О. О.* Інтелектуальна власність: навч. посіб. М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Харків. нац. екон. ун-т. - Х. : ХНЕУ, 2013. - 123 с.
164. Право інтелектуальної власності: підруч. / [за заг. ред. О. І. Харитонової]. – К.:Юрінком Інтер, 2016. - 540 с.
165. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / [Еннан Р. Є., Менсо С. В., Романадзе Л. Д. та ін.]. - К.: Алерта, 2016. – 492 с.